

Vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2025-2026 taloussuunnitelman valmistelutilanne

Taltr 31.05.2023 § 13

Valmistelija

talousjohtaja Mäkelä Katja, katja.makela@loimaa.fi

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma ensimmäinen vuosi. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kaupungin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kunnan toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto (kuntalaki 110§).

Kunnanhallitus vastaa mm. taloudenhoidosta ja valtuuston päätösten valmistelusta, joten sillä on päävastuu talousarvion valmistelusta (kuntalaki 39§).

Kaupunginhallitus hyväksyy vuosittain suunnittelukehukset ja talousarvion laadintaohjeet. Toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa kaupunginhallituksen ohjeiden pohjalta.

Kuntastrategia on valtuuston keskeinen toiminnan ja talouden pitkäjänteisen ohjauksen väline. Kuntastrategiassa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista.

Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- 1)kunnan asukkain hyvinvoinnin edistäminen
- 2)palveluiden järjestäminen ja tuottaminen
- 3)kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet
- 4)omistajapolitiikka
- 5)henkilöstöpolitiikka
- 6)kunnan asukkain osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet
- 7)elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Liitteet:

talousarvion valmisteluohje
-kehys 2024
-palvelualakohtainen kehys 2024
-talousarvioaikataulu

Liitteet lähetetään myöhemmin sähköpostitse.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Rantala Jari

Päätösehdotus

Taloustyöryhmä merkitsee asian tiedoksi.

Päätös

Taloustyöryhmä esittää ylijäämäistä 565 000 euron kehystä. Kulurakennetta tarkennetaan elokuussa. Valtuusto käy lähetekeskustelua kehysten ylijäämän tavoitteesta.

Valmistelija	talousjohtaja Mäkelä Katja
	Talousarvion 2024 aikataulun mukaisesti elo-syyskuussa palvelualat valmistelevat talousarvion ja investointiohjelman.
	Palvelualojen esitykset ja valmistelutilanne tuodaan tiedoksi 25.9.2023 kaupunginhallitukselle.
	Taloustyöryhmälle tuodaan tiedoksi taloussuunnitelmavuodet 2025-2026.
Esittelijä	Kaupunginjohtaja Rantala Jari
Päätösehdotus	Taloustyöryhmä merkitsee nykyisen talousarviovalmistelutilanteen tiedokseen ja antaa lisäohjeistusta jatkovalmisteluille.
Päätös	Taloustyöryhmä merkitsi talousarviovalmistelutilanteen tiedoksi, jossa erityisesti verotuloennusteen muutos - 200 000 € vuodelle 2024. Seuraava taloustyöryhmän kokous, mukana palvelualajohtajat, 15.9.2023 klo 15.

Valmistelija	talousjohtaja Mäkelä Katja, katja.makela@loimaa.fi
	Verotuloennusteen (-200 000 €) ja valtionosuusennusteen (-377 000 €) vuoksi kehystä pitää tarkastella uudelleen ja erityisesti korostuu palvelualojen toimintakatteen pysyminen kehyksessä.
	Taloustyöryhmän tehtävänä on valmistella talousarviota 2024 sekä suunnitelmavuosille 2025-2026 sekä löytää uusia toimintamalleja, että kaupunki pystyy jatkossakin toimimaan elinvoiman ja hyvinvoinnin kehittäjänä omalla alueellaan.
	<u>Talous ja sen suunnittelu</u> Kunnan tulee järjestää palvelut kuntalaisille niin, että palveluilla on vaikuttavuutta ja että kuntalaisten veroja ei tuhlata.
	Kunnan talouden tavoitteena on ylijäämäinen talous eli tulot tulee olla suuremmat kuin menot ja lisäksi vielä sen verran paljon, että poistot pystytään kattamaan. Vuosikatteen tulee olla poistoja suurempi. Tavoitteeseen ei välttämättä päästä joka vuosi, mutta pitkällä jännteellä tulojen on oltava menoja suuremmat.
	Kuntalain §110 mukaan kunnan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

Koronavuosien ja sote-uudistuksen jälkeen, Loimaan kaupungin verotulot ja valtionosuudet eivät riitä kattamaan nykyisen palveluverkon ja -rakenteen aiheuttamia kuluja.

Lakisääteiset palvelut

Lakisääteiset palvelut ovat sananmukaisesti sellaisia, jotka kunnan on pakko järjestää, vapaaehtoiset puolestaan sellaisia, joiden järjestämisestä kunta voi vapaasti päättää. Nämä liittyvät yleensä talouteen, työllisyyteen ja asumiseen.

Lakisääteiset tehtävät liittyvät seuraaviin palveluihin:

- koulutus ja päiväkotit
- kulttuuri-, nuoriso- ja kirjasto
- kaavoitus ja maankäyttö
- veden- ja energiantuotanto
- jätehuolto
- ympäristöpalvelut

Tulojen lisäysmahdollisuudet

Lisää tuloja saadaan:

- kun nostetaan taksoja ja maksuja
- kun nostetaan veroprosentteja
- kun kuntalaiset saavat työtä
- kun kuntaan muuttaa lisää asukkaita (= vaikutus veroihin ja valtionosuuksiin)
- kun kuntaan rakennetaan lisää kiinteistöjä tai voimalaitoksia

Menojen vähentämismahdollisuudet

Kunnan on tuotettava lakisääteiset palvelut kuntalaisille oman kunnan alueella. Kunta ei voi päättää, mitä palveluita tarjotaan, mutta kunta voi päättää, miten palvelut järjestetään.

Kunta ei myöskään voi yritysten lailla valita asiakkaitaan. Kunnan on palveltava kaikkia kuntalaisia. Siksi kuntien ja yritysten tuottamien palveluiden kustannusten vertaaminen keskenään ei anna todenmukaista kuvaa. Jos yritysten palveluita käytetään, on kunta edelleen vastuussa palveluiden tuottamisesta.

Menojen karsiminen tarkoittaa usein palveluiden leikkaamista joko niin, että yksikkö lakkautetaan tai palvelutasoa heikennetään. Kunnan menoista liki 60 % on palkkamenoja, koska kunnan palvelut ovat työvoimavaltaisia, esim. varhaiskasvatus ja opetus.

Sivistysjohtaja Manne Pärkö ja tekninen johtaja Antti Korte esittelevät kokouksessa alustavia talousarvioesityksiä ja säästötoimenpiteitä kehyksen yli menevien kuluja osalta.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Rantala Jari
Päätösehdotus	Taloustyöryhmä merkitsee toimielimien talousarvioesityksen ja säästötoimenpide-ehdotukset tiedokseen ja antaa ohjeita talousarvion jatkovalmistelua varten.
Päätös	Taloustyöryhmä merkitsi toimielimien talousarvioesitykset tiedokseen ja päättää esittää muutosta talousarviovalmistelun aikatauluun siten että: 1. Kaupunginhallituksen käsittelee muuttuneen talousarvio 2024 kehyksen

seuraavassa kokouksessaan.

2. Taloustyöryhmä kokoontuu kaupunginhallituksen käsittelyn jälkeen.

Paikalle kutsutaan Vesiliikelaitoksen johtaja, Kimmo Virta.

3. Taloustyöryhmä käsittelee tytäryhtiöiden budjettiesitykset vuodelle 2024.